Před bitvou.

Číslo toto jest poslední, jež obdrží naši čtenářové před volbou. Již příští úterek rozhodnou svými hlasy o osudu země, o osudu svém. Již příští úterek rozsoudnou, zdali máme zpět míti v zemi bývalý blahobyt, aneb zdali na dále máme strádat a trpěti.

Není ovšem snad jediného mezi našimi čtenáři, který by měl v úmyslu a chtěl hlasovati proti prospěchu a blahobytu povšechnému a tak proti prospěchu a blahobytu svému. Každý z nás dojista má úmysly nejlepší a nechce si pohoršiti, nýbrž jen polepšiti. Však přece dělíme se na dva tábory, na dvě strany! A přece nemohou obě býti na pravdě, nemohou obě cesty vésti k výsledkům stejně dobrým, nemohou býti pravdy dvě.

Máme za to, že jsme během letošní dlouhé kampaně projednali všestranně a obšírně otázky, o které se jednalo a objasnili snahy i cíle obou stran i vyložili, kam vedou. Máme za to, že každému jest již zřejmo a jasno, že snahou strany republikánské jest, zachovati zemi tutéž dobrou měnu, jakou měli jsme v minulosti a za které země naše při působení ochrany celní povznesla se v každém ohledu na nevyrovnatelný stupeň rozvoje, na jakém žádná jiná země na celičkém světě ani v době přítomné ani v žádné jiné nestála a nestojí. Strana republikánská chce obnovením toho, co kongres demokratický v souhlasu se svými zásadami odstranil, obnovením ochrany průmyslu a vzájemnosti obchodu vrátiti zemi dřívější blahobyt, o jehož bývalé jsoucnosti jsme se všichni osob. ě přesvědčili, jelikož jsme se v něm osobně podíleli. Strana demokratická naproti tomu chce úplnou změnu naší soustavy peněžní, změnu základu naší měny, znehodnocení našich peněz a slibuje nám od této novoty zlepšení poměrů.

Která ta cesta je rozumnější, od které z obou splnění nadějí našich spíše očekávati lze, o tom musí každý sám pro sebe rozhodnouti a dle toho se zachovati. My chceme nyní ke konci připomenouti pouze jednu věc:

Rozpomeňte se na volební zápas před čtyřmi roky. Vzpomeňte sobě na poměry, v nichž jsme tehdy žili a jak jsme tehdy prospívali. Vzpomeňte sobě, že vám tehdy přišli proroci falešní a pokoušejíce vás, slibovali vám rozmnožení blahobytu, když opustíte tu starou a osvědčenou cestu, po které jsme všichni k blahobytu kráčeli a když nastoupíte cestu novou, cestu svobodného obchodu. Většina národa dala se lapiti na tu vějičku krásných slibů a mnoho-li z nich se splnilo? Letos opět ta samá strana přichází s jinou novotou a od té opět slibuje zlepšení nynějších bídných poměrů. Uvěříte poznovu slibům těch, kdož vás zklamali?

Uvěřte spíše pouhým slibům těch, o nichž jste se přesvědčili, že stavěli jen na pouhých bezpodstatných theoriích, nežli byste uvěřili své vlastní zkušenosti, sobě samým? Uvěřte, že experiment "svobodné" ražby stříbra přinese zemi blahobyt, když jste se přesvědčili, že experiment "svobodného" obchodu přinesl právě opačné výsledky, než byly od něho slibovány? Dáte spíše sluchu a víry slibům, než skutečnosti dle vlastní své zkušenosti?

Pamatujte, že hlasy vaše rozhodnou o vašich osudech a jednejte pak příští úterek tak, abyste pykati nemusili!

Dollar dělníkův.

Každé zhoršení peněz tkne se především dělníka. Tak tomu bylo v době, když země naše zaplavena byla greenbacky, a tak tomu bude, když budeme zaplaveni polocennými dollary.

Daniel Manning, sekretář financí za Clevelandovy první lhůty presidentské, shrnul vše to v následující trefná slova: "Velký počet našich dělníků ve zralejších letech nabyli poučné zkušenosti, že nízká cena tak zvaného legal tender dollaru, jímž je jim mzda vyplácena, vyrovnává se pro každého jiného spíše, nežli pro dělníka samotného. Je to zmenšení, které ceny všeho zboží spíše do výšky vyžene, nežli jejich mzdu. Lacinější dollar znamená pro dělníka ve Spoj. Státech chudší dollar.

Denní mzdy našich dělníků a dělnic jsou daleko tím největším, daleko nejdůležitějším nahromaděním bohatství, na které účinek má znehodnocení dollaru nebo kteréhokoli zákonitého platidla. Všecko jiné nahromadění peněz, nahromadění kapitálu, kterého jen tenkrát se ziskem upotřebiti možno, je li denně obracen ve mzdu za zaměstnání dělníků — všecko jiné nahromaděné bohatství, jehož nepoužívá se jako mzdy za práci denní, měsíční nebo roční — nelze v jeho souhrnu přirovnávati k tomuto obrovskému obnosu.

Tento obrovský obnos, mzda dělníkova, poškozován je každým opatřením, které směřuje ke snížení ceny dollaru našich otců. Dluh Spojených Států, jak je veliký, je pouhým krtčím kopečkem v poměru k této hoře."

Kdyby byl mlčel, mohl zůstat mudrcem.

Jak známo, nesejde popokratickopopulistickému jenerálu Kecovi ani dost málo na tom, promluví-li tu a tam něco, co se naprosto příčí tomu, co řekl před malou chvilinkou. Tak na příklad o stoupání cen pšenice podal už asi při tuctu výkladů a každý z těchto výkladů je jiný. Teď konečně přišel věci na kloub a nalezl ten pravý poctivý "grunt" její. Indická soutěž, povídá, byla jedině tím vinna, že v posledních 23 letech ceny pšenice stále klesaly. Neboť Ind prodá prý vždycky bušl pšenice asi za unci stříbra. Stálo-li tedy unce stříbra $1.29 ve zlatě, musela stát tolik i pšenice, a když stříbro kleslo na 65 centů, musela pšenice horem pádem za ním. Poněvadž ale letos žádná indická pšenice na světový trh nepřijde, přestalo vzájemné účinkování mezi stříbrem a pšenicí a ti kakraholti britičtí musí teď americkému farmáři zaplatit za pšenici, kolik on za ni žádá.

Tak se na to podívejme!

Předně není pravda, že v Indii bušl pšenice stojí nebo stál vždy unci stříbra.

Nežli dopravní prostředky tou měrou byly zlepšeny, aby indická pšenice vůbec na světový trh mohla přijíti, bylo lze tutéž pšenici větší nou za mnohem menší obnos dostati, nežli za unci stříbra. Od té doby však, co přebytek indické sklizně pšeničné do Evropy může býti posýlán, určuje se cena indické pšenice zrovna tak v Liverpoolu, jako cena pšenice ruské, americké nebo argentinské. Cena ta řídí se nabídkou a poptávkou a ne cenou stříbra. Indie nesoutěží se Spojenými Státy o nic více, nežli Spojené Státy soutěží s Indií. Nemohla jaktěživa ani přibližně dosti pšenice vyvážeti, aby uhradila spotřebu evropskou a protože tohle američtí obchodníci obilím velmi dobře věděli, mohli vždycky vyčkati, až by Indie nemohla poskytnouti ničeho více a až by Briti byli donuceni, zaplatiti Amerikánům tolik, co žádali. Americkým obchodníkům obilím bylo však počítati netoliko s přebytkem pšeničné sklizně v Indii, nýbrž se zásobou pšenice na celé zeměkouli. *Tato* zásoba určuje ceny světového trhu a poněvadž právě zásoba ta každým rokem kolísá, vyplývá z toho nutně, že pšenice v ceně tu stoupá, tu klesá. Že by byla po 23 let jen v ceně klesala a nikdy nestoupila, je hrubá, nevymáchaná lež.

Kdyby však argumentace páně Jonesova byla pravdiva, zbortily by se nejsmělejší "důkazy" stříbrařů jako kartový domeček. Neboť vyplývalo by z ní, že Spojené Státy, které si musí od Indie dáti předpisovat ceny své pšenice, naprosto nemohou určovati samy cenu stříbra. Stojí-li bušl pšenice vždy za unci stříbra tedy se unce stříbra rovná vždycky bušlu pšenice. Svobodná ražba stříbra nemůže však unci stříbra dodati žádné vyšší ceny, nežli jakou má bušl pšenice a tak by nebylo měřítkem cen stříbro, nýbrž pšenice! A poněvadž ceny pšenice určují se v Anglii, určovala by Velká Britanie skutečně ceny veškerého zboží, které se ve Spoj. Státech vyrábí.

Veliká repub. byla by pak beznadějně vydána v poddanství britické. ho jařma.

Pan Jones dokázal zase jednou více nežli moc. Mluví pan Jones snad jenproto tolik nesmyslů protože mlčení je zlato?

To by měl vysvětlit hrabě Oerindur.

Klam a mam.

Pan Oliverius postil se do našeho nedávného článku o "jádru věci" a po svém způsobu jej ve Svornosti rozsekal na padrť. Jenom chyba, že ty jeho vývody kulhají.

Tak ku př. píše:

"Trh ten, ať světový a nebo nesvětový, jest nám — zkrátka řečeno — "homolkou". Náš vlastní, náš zákonodárnou není žádný takový trh, nýbrž jsou nám tím pouze tyto pod jménem Spojené Státy známé kraje a jejich politické prerogativy."

A to píše vzdor tomu, že hledáme a hledati musíme trh světový, abychom v něm ročně za 800 neb více milionů dolarů koupili toho, co zde nemáme a kupovati z cizíny musíme, kdežto více než tolik za hranice prodáváme.

Velmi moudře vyjadřuje se a celý svůj elaborát na padrť rozbíjí následujícím výrokem, věru hodným Salamouna:

"Trh jako trh, dobrý zlatoměnče, ať "světový" anebo "nesvětový", ať trh londýnský anebo jen pouhý vesnický "jarmark" v té které z českých Lhot, pozůstává vždy jenom z kramářů prodávajících a ne kupujících, při čemž tito poslednější jsou, anebo aspoň vždy býti mohou dokonalými pány situace."

Nu tak teda: Ku trhu, ku prodeji a koupi není třeba kupujících, ale ti *kupující* jsou *dokonalými pány situace.* To je přece jasné jako mazadlo na boty! Co by si prodávající bez kupujících počali, to za poměl novověký Salamoun vysvětlit.

A dále píše:

"Vedle naší svobodné ražby stříbra v poměru 16:1 stávalo jinde též takové ražby v poměru 15½:1, takže nikdo nenosil své stříbro do mincovny naší a zacházel je do mincoven cizích. Světový trh s tím neměl ani toho nejmenšího co dělati."

Tak! A kam, prosíme, zanášeli své stříbro před rokem 1834, kdy poměr ražební ve Spojených Státech byl 15 ku 1? Dal si snad celý svět u nás raziti *své* stříbro? A proč vůbec byl r. 1792 ustanoven poměr 15 ku 1 a r. 1834 změněn na 16 ku 1, jestli ne proto, že tehdy tyto poměry odpovídaly panujícímu tržnímu poměru?

A opět pronáší velikou pravdu a moudrost:

"Všechno zlato i všechno stříbro na světě dobývané plynuly do mincoven a to sice nikoliv skrze nějaký "světový trh", jako tam kupované zboží, ale přímo, nikoliv co zboží, kolísavosti cen podléhající, nýbrž co kov nad veškerou tržební soutěž postavený a povznešený."

Nu, a z čeho se tehdy dělaly zlaté prsteny a klenoty a stříbrné hodinky, lžíce a nádoby, když všechno, ale *všecinko* zlato a stříbro se nosilo do mincoven a razilo se na peníze? Snad ne naposledy z těch Oliveriovských homolek?

Pokračuje pak dále:

"Francie razila tou dobou stříbro při volné ražbě v poměru 15½, a takž i ostatní celá Evropa, kdežto my měli zde volnost ražby napotom 16 k 1, a tudíž nemohl anglický trh nikdy vykazovati jinou cenu stříbra, nežli jen 15½ nebo 16 proti jednuše zlata, an je nikdo laciněji dáti nemusel."

A proč nepanuje *teď* na celém světě poměr 16½ ku 1, aneb 16,18 ku 1, když v Mexiku je volná a neobmezená ražba v prvějším a v Japonsku v poslednějším poměru? Vždyť přece Japonsko má více obyvatelstva, než Francie? Proč v obou těch zemích, zlato ať ražené *neb neražené* má cenu vůči stříbrné *minci* míníme *raženou* minci — tamější, v poměru 32 ku 1? Což nemohou si Mexiko aneb Japan *aspoň pro sebe* zjednati hodnotu peněz na roveň hodnotě ražební?

V témž smyslu (vlastně nesmyslu) píše pak dále:

"Když by se zde ve Spojených Státech obnovila svobodna ražba stříbra — v poměru 16:1 i bez svolení jiných národů — přestal by zrovna tak každý nositi ten kov na onen "světový trh" velko židů v poměru 32:1, jako jej před rokem 1873 přestal nositi do našich mincoven v poměru 16:1, když jej přijímala Francie v poměru příznivějším."

Co pak před rokem 1873 razilo se stříbro pouze jen ve Francii a nikde jinde na světě?

Proč se nyní nenosí do Mexika a Japanu? Proč v Mexiku razí se pouze jedna třetina všeho tam vydobytého stříbra? Proč Francie zastavila svou ražbu stříbra? Proč pak ji neobnoví, jestli je v tom nějaká výhoda?

Pan Oliverius dozná vá, že jsme ve Spojených Státech nerazili v podstatě žádné stříbro před rokem 1873 (aspoň tak málo v porovnání s ražbou od té doby, že nestojí to za zmínku) ale to prý proto, že ve Francii byl *ražební poměr* "výhodnější", 15½ ku 1. Což, proč tedy, když po roce 1873 Francie pokračovala v ražbě jako před tím a my razili právě tak mnoho jako před tím, svobodná ražba stříbra ve Francii (jakož i v celé latinské unii a Rakousku) nedovedla zabrániti klesání ceny téhož? Jestli že svobodná ražba 200 milionů národů evropských, 300 milionů lidu ve Východní Indii, 10 milionů v Mexiku, 40 milionů v Japonsku a 30 neb více milionů v Jižní Americe, — celkem skoro u polovice obyvatelstva zeměkoule (nepočítaje Čínu) nemohla zabrániti klesnutí ceny stříbra, jak pak svobodná ražba jediného národa amerického, byť i čítal 70 milionů, může docíliti navrácení dřívější hodnoty stříbra? Věru i slepý musí vidět, že národ americký není všemohoucím a nemůže dokázati sám a sám, co nedokázalo půl světa!

Dokázav sám sobě, že by pouhým zákonem mohly Spojené Státy způsobiti vystoupení ceny stříbra na $1 29 (v čem, ve zlaté, či ve stříbře?) povídá dále s velkým zadostučiněním:

"Tím, že by cena stříbra na $1.29 za unci vystoupila (an nemůže býti nižší v žádném trhu, dokud je vyšší někde jinde při neobmezené spotřebě)." — —

Jestli neobmezená ražba je neobmezenou spotřebou, pak jest taková v Mexiku a Japonsku. Proč tam ale platí unce stříbra pouze 65 centů ve zlatě? Proč nedokázala toho po roce 1873 ve Francii, v latinské unii a ostatních zemích v nichž byla tehdy svobodná ražba? Proč tam právě jako jinde stříbro klesalo, až byly nuceny svobodnou ražbu zastaviti?

Jestli bychom to mohli zde pouhým zákonem dokázati, co nám stojí v cestě, abychom pozvedli cenu stříbra, všeho stříbra na světě, těch 950 milionů stříbra v Indii, jako těch 750 milionů v Číně, — všech těch 4,070½ milionů stříbra na světě ku *rovné* ceně se zlatem, ku poměru 1 ku 1, ku ceně $20.67 za unci tak jako má zlato. Jestli "postačí k tomu pouhé přijímání v poměru příznivějším," pak jest pouze jen zapotřebí ten poměr zavésti "a máš to!" Jestli můžem pouhým zákonem cenu stříbra zdvojnásobiti, pak můžeme ji právě tak dobře zdesateronásobiti, z 32 násobiti, aneb zestonásobiti.

V Národu opět vykládá o volné ražbě a cíle následovně:

"Na clo *tak* vysoké, a tak 'ochranné,' jakým by nám byl rozdíl v ceně evropského zlata a amerického stříbra, nemůže se ani McKinley odvažovati, jelikož by to bylo clem *čtvernásobné* vysokým, než je on r. 1890 uzákonil. Co by bylo platno Němcům a Angličanům voziti sem svoje tovary, aby tu konkurovaly s naší výrobou domácí, když by zde museli za vše žádati dvojnásobný počet našich dollarů, kdežto u nás doma by mezi dollarem zlatým a stříbrným nepanoval žádný rozdíl?"

Tak! A proč, když by *zde* nepanoval žádný rozdíl a když by *sem* to zboží přivezli, nemohli by sebrati zlato (a ne stříbro) a odvézti si je domů? Když by nebyl žádný rozdíl, tedy by si dojista mohli vybrati a nám by na tom nezáleželo. "Laciné" peníze co ochrana proti soutěži mohly by nám sloužiti jen tehdy, když by dělník dostával těch "lacinějších" pak pouze jen tolik, co dostává těch dobrých. Jestli to dělník chce, k tomu není potřeba měnit celý náš systém! Nechť dělnictvo řekne *teď*, že spokojí se s poloviční mzdou a bude moci pak *bez ochrany celní* závodit v průmyslu s celým světem.

* V Somerville, W. Va., vybuchl kotel v parní pile; 3 osoby byly zabity a mrtvoly jejich hrozně pohmožděny. Mezi nimi byl i majitel závodu.

Jak matou lid.

Přítel Lidu píše: "Hon. F. J. Sudlik sděluje nám, že odání, že Mr. Whitcomb pracoval proti němu, když kandidoval za okresního pokladníka není pravdivo a že bylo by nespravedlivo nedoznati, že jej Whitcomb podporoval."

Když takto dal sám sobě vysvědčení že je lhářem, na místo aby se kál a bil v prsa a doznal, že také vše ostatní co o panu Whitcombovi psal, jest podobná lež, musí lhát dále a píše:

"Ohledně ostatních však jest vše dle všeho v úplném pořádku."

Ano, co za svou "nátura" nemůže.

Redaktor Přítele Lidu vyjádřil se bez všeho plnění s vyzývání před redaktorem Pokroku Západu a panem J. Pipalem, že považuje "Sedm hanebných špiknutí" za smyšlénku a humbug a proto že to neotiskne ve svém listě, až když na něho usiloval pan V. J. Štědrý, který prý by se byl zbláznil, kdyby mu to nebyl otisknul. A přece to o čem je přesvědčen, že je smyšlénkou otiskuje bez poznámky a předkládá svým čtenářům za pravdu! Viděl kdy svět takovou bezzásadnost?

Přítel Lidu píše:

"Pokrok Západu rval se před lety pro Van Wycka a jeho politiku ve prospěch stříbra však dnes o tom ničeho neví."

Pokrok Západu ponechává rvaní "popíkům," přiznává se však, že podporoval horlivě Van Wycka, jehož "politika" nebyla pro volnou a neobmezenou ražbu stříbra v poměru 16 ku 1 bez ohledu na poměr tržní, pokud nestal se populistou. "Přítel" neví jednoduše o čem mluví a píše.

Bídák, kdo vědomě lže! Přítel Lidu, když jsme nabízeli mu důkazy že *lhal*, když tvrdil, že Blaine zastával se svobodné ražby stříbra v poměru 16 ku 1, odmítal *o pravdě* se přesvědčiti a odpovídal na to, že se nikdy nesází.

Teď píše:

"My se sázíme o poslední knoflík u vesty, že by každý zaměstnanec u této Rosewatersko-Rosicko-Kavanovsko-Kašparovské korporace, který by veřejně prohlásil se a agitoval pro Bryana, dostal by tu kopanec. Ne li hned, tedy při nejbližší příležitosti."

Tatrman ten ví, že jeden ze zřízenců Pokroku Západu je již po tři roky jedním z vůdců populistických v městě a členem městského i okresního výboru. Ví, že jiný ze zaměstnanců před 2 roky s ním samým cestoval, aby řečnil a agitoval v jiném směru než časopis náš. Ví, že ten samý zaměstnanec před rokem jezdil a řečnil v odporu se směrem listu našeho; ví, že tentýž byl letos hlavním činitelem a přímo zuřivcem pro Bryanův klub; ví, že co 'zásadní' svobodář ze samého fanatismu, aneb spíše z nesmyslné snahy, aby vždy a všude a za každých okolností byl "v opposici" stůj co stůj — pracuje ruku v ruce s těmi, jež bez příkladně hanobil, — nejen k vůli rozdílu přesvědčení, k němuž každý máme práva, — ale osobně. Tatrman ví, že tentýž zaměstnanec kamarádil v této volbě s ním i s pověstným kriminálníkem Rindsvútem, ač jinak pro oba má jen opovržení. Tatrman ví, že na zaměstnance Pokroku Západu *nikdy* nebyl vyvozován ani ten nejmenší vliv osobní.

Avšak vzdor tomu, že to vše ví, lže po své manýře! Fuj!

Tatrman wilberský ohlašuje, že příští číslo Přítele Lidu bude věnována hlavně politice. Tak jak on politice rozumí znamená to, že bude hlavně věnováno lžím a to lžím hanebným a neomalených, poněvadž bude to poslední číslo předvolební a nebude času a příležitosti, aby mohlo na smyšlénky jeho posvíceno býti.

Výlety pro domovy hledající.

Velmi nízké ceny dány budou dráhou Missouri, Kansas & Texas v dny 3. a 17. listopadu, 1. a 15. prosince do jižních států O bližší podrobnosti hlaste se u nejbližšího místního jednatele, neb pište na:

G. A. McNutt, D. P. A.
1044 Union ave.
Kansas City, Mo.

* Konvence spolku společností pouličních drah byla skončena a příští konati se bude v Niagara Falls, N. Y.

* V Lake Howe, předměstí Mount Vernonu, O., zemřel Columbus Delano, který za presidenta Granta byl tajemníkem vnitra, u věku 87 let.